

รายงานสถานการณ์ข้าวไทย เดือนมิถุนายน 2553 และไตรมาส 2 ปี 2553

สมศักดิ์ วงศ์ปัญญาถาวร
โสภิต พงษ์รัตนานุกูล
ดวงทิพย์ ศิริกาญจนารักษ์
ส่วนเศรษฐกิจภาค สำนักงานภาคเหนือ

ข้อความที่ปรากฏในบทความนี้
เป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เขียนโดยเฉพาะ ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย

บทสรุป

เดือนมิถุนายน 2553 ราคาข้าวเปลือกภายในประเทศ เพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนเล็กน้อยส่วนหนึ่งเป็นผลจากมาตรการภาครัฐที่เปิดจุดรับซื้อเพื่อรักษาระดับราคาข้าว แต่ยังคงต่ำกว่าระยะเดียวกันปีก่อน ทางด้านราคาส่งออกข้าวไทยอ่อนตัวลงจากเดือนก่อนและระยะเดียวกันปีก่อน เป็นผลจากผู้ซื้อในต่างประเทศชะลอการสั่งซื้อทั้งข้าวไทยและเวียดนาม หรือซื้อเท่าที่จำเป็น เพื่อรอซื้อในราคาที่คาดว่าจะต่ำลงหากทางการไทยระบายข้าวในสต็อกทางการออกสู่ตลาด สำหรับประเด็นภัยแล้งในไทย ผู้ซื้อในต่างประเทศไม่กังวลมากนัก เนื่องจากสต็อกข้าวของทางการไทยมีอยู่ในเกณฑ์สูงประมาณ 5.5 ล้านตันข้าวสาร (ส่งออกได้ประมาณ 7 เดือน) อีกทั้งตลาดคาดว่าอินเดียจะยกเลิกมาตรการห้ามส่งออกข้าวขาวภายในปีนี้

ไตรมาส 2 ปี 2553 ผลผลิตข้าวนาปรังออกสู่ตลาดลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากผลผลิตบางส่วนได้รับความเสียหายจากเพลี้ยกระโดด และบางพื้นที่ได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง โดยเกษตรกรบางส่วนเริ่มชะลอการเพาะปลูกข้าวนาปี ตามที่ทางการขอความร่วมมือเนื่องจากน้ำในเขื่อนอยู่ในระดับต่ำและปริมาณน้ำฝนที่มามากกว่าปีก่อน ทางด้านราคาข้าวภายในประเทศ และส่งออก อ่อนตัวตามความต้องการจากตลาดข้าวไทยในต่างประเทศ โดยลดลงมากในกลุ่มข้าวขาว เนื่องจากตลาดคาดว่าราคาข้าวไทยจะลดลงอีก อีกทั้งผลผลิตข้าวในหลายประเทศโดยเฉพาะอินเดียซึ่งเป็นผู้ส่งออกข้าวสำคัญของโลก เสียหายน้อยกว่าที่ตลาดคาดการณ์ ส่งผลให้อินเดียอาจยกเลิกมาตรการห้ามส่งออกข้าวขาวภายในปีนี้

แนวโน้มปี 2553 คาดว่าราคาข้าวไทยมีแนวโน้มลดลงจากปีก่อน เนื่องจากสต็อกข้าวของไทยอยู่ในระดับสูง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกจากการมาตรการเปิดจุดรับซื้อข้าวเปลือกของทางการ ซึ่งผู้ซื้อข้าวไทยในต่างประเทศติดตามสถานการณ์ใกล้ชิด อีกทั้งผลผลิตข้าวนาปีของไทยคาดว่าจะลดลงไม่มาก ประกอบกับหลายประเทศได้สำรองข้าวไว้ในระดับหนึ่ง

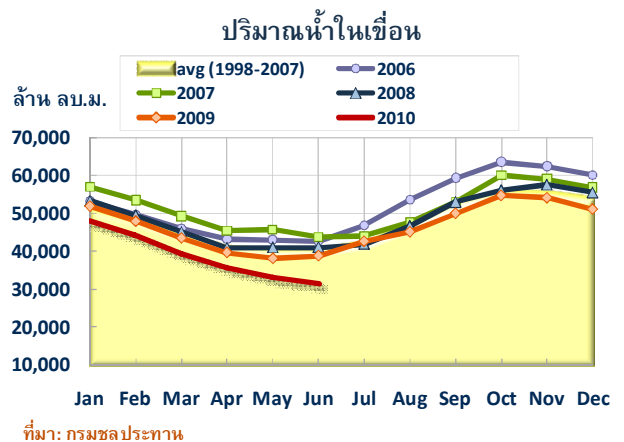
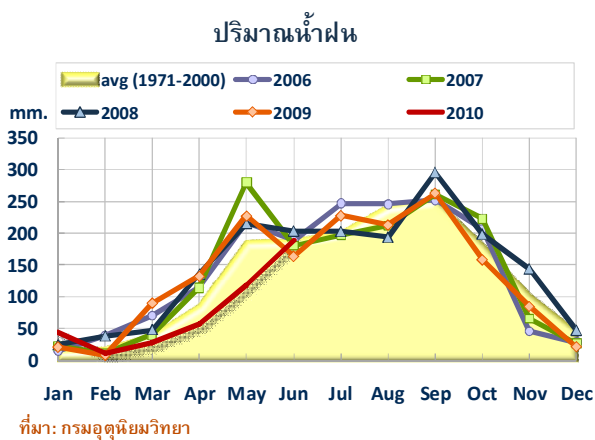
1. การผลิตและการค้าข้าวไทยเดือนมิถุนายน 2553

1.1 การผลิตข้าวไทย

เดือนมิถุนายน 2553 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปรึบลดผลผลิตข้าวเปลือกนาปรังจากที่คาดการณ์ไว้เมื่อเดือนมีนาคม 2553 จำนวน 8.386 ล้านตัน เหลือ 8.209 ล้านตัน หรือลดลงจากปีก่อนร้อยละ 2.4 เนื่องจากปัญหาการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่กลับมาระบาด และบางพื้นที่ได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง ส่งผลให้ทางการประกาศให้เกษตรกรระงับหรือลดการเพาะปลูกข้าวนาปรังรุ่นที่ 2 เป็นระยะเวลา 1 เดือนเพื่อตัดวงจรการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และป้องกันความเสียหายจากการขาดแคลนน้ำ

ในเดือนมิถุนายน 2553 ผลผลิตข้าวนาปรังออกสู่ตลาด 1.3 ล้านตันข้าวเปลือก เพิ่มขึ้นจาก ระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 3.4 เป็นผลจากการเลื่อนการเพาะปลูกจากผลกระทบภัยแล้งในช่วงปลายปีก่อน ทำให้ผลผลิตออกมากขึ้นในเดือนนี้ แต่หากพิจารณาจนถึงเดือนมิถุนายน 2553 ผลผลิตข้าวนาปรังออกสู่ตลาดแล้ว 6.2 ล้านตัน ลดลงจากช่วงเดียวกันปีก่อนร้อยละ 5.4 เนื่องจากปัญหาการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่กลับมาระบาด สำหรับความเสียหายจากภัยแล้ง คาดว่าจะมีปริมาณไม่มากโดยเฉพาะในเขตชลประทาน เนื่องจากในช่วงเพาะปลูก เดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2553 กรมชลประทานยังคงปล่อยน้ำให้แก่ภาคเกษตรใกล้เคียงกับปีก่อน

ทางด้าน สถานการณ์ภัยแล้ง ปริมาณน้ำฝน ณ สิ้นเดือนมิถุนายน 2553 ปรับตัวดีขึ้นจากเดือนก่อน แต่เนื่องจากปริมาณน้ำในเขื่อนที่เหลือน้อยมาก ส่งผลให้ปริมาณน้ำในเขื่อนทั่วประเทศยังอยู่ในระดับต่ำ คือเหลือน้ำใช้ได้เพียง 8,388 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือร้อยละ 12 ของปริมาณกักเก็บ อีกทั้งกรมอุตุนิยมวิทยา คาดว่าอาจเกิดฝนทิ้งช่วง และจะกลับสู่ระดับปกติตั้งแต่กลางเดือนกรกฎาคม 2553 ส่งผลให้ทางการคงประกาศขอความร่วมมือให้เกษตรกรเลื่อนเวลาเพาะปลูกออกไปอีก ทำให้ผลผลิตข้าวนาปีไทยจะออกล่าจากปีก่อน

1.2 ราคาข้าวเปลือกภายในประเทศ

เดือนมิถุนายน 2553 ราคาข้าวเปลือกภายในประเทศ สะท้อนจากราคาที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา ราคาข้าวเปลือกเจ้านาปรังความชื้น 14-15% สูงขึ้นกว่าเดือนก่อนเล็กน้อย คือจากเฉลี่ยตันละ 7,808 บาท เป็น 7,956 บาท ส่วนหนึ่งเป็นผลจากทางการเปิดจุดรับซื้อข้าว เพื่อรักษาระดับราคาข้าวเปลือกไม่ให้ลดลงมาก ซึ่งสามารถดึงราคาตลาดขึ้นได้ระยะหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน ราคาข้าวเปลือกเจ้านาปรังความชื้น 14-15% ลดลงร้อยละ 20.7 ตามความต้องการจากต่างประเทศที่อ่อนตัวลง ประกอบกับโรงสีบางส่วนระบายสต็อกข้าวเพื่อลดความเสียหายจากรับซื้อไว้ในราคาสูงมาก สำหรับข้าวเปลือกหอมมะลิ เฉลี่ยตันละ 12,277 บาท ลดลงจากเดือนก่อนและระยะเดียวกันปีก่อน ร้อยละ 2.8 และร้อยละ 2.1 ตามปริมาณข้าวหอมมะลิในตลาดที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากการครบกำหนดไถ่ถอนข้าวในยุ้งฉางที่จำหน่ายไว้กับทางการ¹

ผลการดำเนินการโครงการประกันรายได้เกษตรกร ผู้ปลูกข้าวรอบที่ 2 ณ วันที่ 22 กรกฎาคม 2553 มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ 818,093 ราย ประมาณร้อยละ 93 ของ ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับการโอนเงินชดเชยรายได้เกษตรกรแล้ว ตั้งแต่เริ่มโครงการรัฐบาลจ่ายเงินไปแล้วทั้งสิ้น 17.9 พันล้านบาท ซึ่งมีส่วนช่วยชดเชยรายได้ให้แก่เกษตรกรที่ขายผลผลิตได้ในราคาที่ลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน

¹ มาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือกนาปี ปี 2552/53 - โครงการรับฝากข้าวเปลือกในยุ้งฉางเกษตรกรเพื่อการจำหน่าย ปีการผลิต 2552/53 ระยะเวลา พ.ย.52-ก.พ.53

ไตรมาส 2 ปี 2553 ราคาข้าวเปลือกภายในประเทศเคลื่อนไหวตามราคาส่งออก โดยข้าวเปลือกเจ้านาปรังความชื้น 14-15% เฉลี่ยตันละ 7,884 บาท ลดลงต่อเนื่องจากไตรมาสก่อนร้อยละ 11.9 และลดลงจากช่วงเดียวกันปีก่อนร้อยละ 20.6 ตามความต้องการส่งออกที่ลดลง แม้ว่าทางการจะพยายามออกมาตราการเพื่อชะลอการลดลงของราคาข้าวเปลือกเจ้าแต่ได้ผลในระยะสั้นๆเท่านั้น อีกทั้งเป็นผลจากโรงสี/พ่อค้าข้าวภายในประเทศชะลอการรับซื้อ เนื่องจากมีข้าวในสต็อกที่ซื้อช่วงก่อนหน้าเพื่อเก็งกำไร สำหรับข้าวเปลือกหอมมะลิและข้าวเปลือกเหนียว เฉลี่ยตันละ 13,196.2 บาท และ 11,652.4 บาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันปีก่อนร้อยละ 0.5 และร้อยละ 58.8 ตามลำดับ ตามความต้องการจากตลาดข้าวไทยในต่างประเทศ เป็นสำคัญ

1.3 สถานการณ์การส่งออกข้าวไทย

ในปี 2553 กระทรวงพาณิชย์ กำหนดเป้าหมายการส่งออกข้าวปริมาณ 9.0-9.5 ล้านตันข้าวสาร มูลค่าประมาณ 4,950 – 5,225 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เทียบกับปีก่อนที่ 8.6 ล้านตัน มูลค่า 5,046.3 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ.

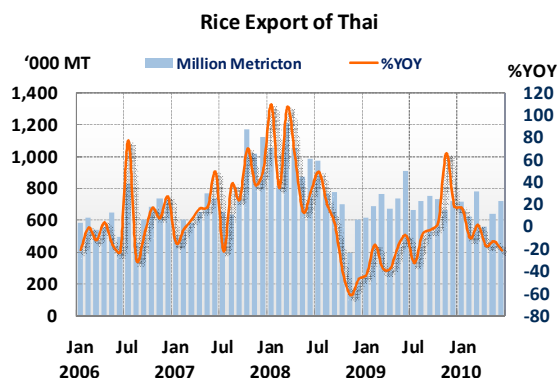
เดือนมิถุนายน 2553 ปริมาณการส่งออกข้าวไทย มีปริมาณ 721,389 ตัน ลดลงจากระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 20.6 โดยเฉพาะข้าวขาว ตามการชะลอคำสั่งซื้อหรือซื้อเท่าที่จำเป็นของผู้นำเข้าข้าวไทยจากต่างประเทศ ส่วนหนึ่งเนื่องจาก

- ผู้ซื้อในต่างประเทศคาดว่าราคาข้าวไทยอาจลดลงอีก จากข่าวทางการไทยมีแผนการระบายข้าวในสต็อก
- ผู้ซื้อในต่างประเทศชะลอการรับซื้อข้าวจากเวียดนามด้วย เพื่อรอการระบายข้าวในสต็อกของทางการไทย
- แอฟริกาซึ่งใช้เงินสกุลยูโรและเป็นผู้นำเข้าข้าวสำคัญของไทย ชะลอคำสั่งซื้อเนื่องจากได้รับผลกระทบจากค่าเงินยูโรที่อ่อนค่า
- ตลาดคาดว่ารัฐบาลอินเดียอาจยกเลิกมาตรการห้ามส่งออกข้าวขาวในช่วงปลายปี หากผลผลิตไม่ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ประกอบกับปริมาณข้าวในสต็อกรัฐบาลอินเดียอยู่ในเกณฑ์สูง

ซึ่งจากประเด็นดังกล่าว มีส่วนทำให้มุมมองของผู้นำเข้าข้าวไทยในต่างประเทศไม่ค่อยมีความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ภัยแล้งของไทย จึงไม่เร่งรับซื้อเพื่อเก็บสต็อก

Sources : United States Department of Agriculture (USDA) and World Bank

Source : กรมศุลกากร

ทางด้าน ราคาส่งออกข้าวขาวไทย F.O.B Bangkok เดือนมิถุนายน 2553 อ่อนตัวลงจากเดือนก่อนและระยะเดียวกันปีก่อน ตามความต้องการส่งออก โดยข้าวขาว 5% เฉลี่ยตันละ 445 ดอลลาร์ สหรัฐ. ลดลง

จากเดือนก่อนที่เฉลี่ยตันละ 447 ดอลลาร์ สรอ. และลดลงเมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อนร้อยละ 19.3 ทางด้านราคาข้าวหอมมะลิ จะลดตัวจากที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.4 เดือนก่อน เหลือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.3 ตามปริมาณผลผลิตในตลาดที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น สำหรับข้าวเหนียว ขยายตัวต่อเนื่องจากเดือนก่อน ตามความต้องการส่งออกที่มีต่อเนื่อง ขณะที่ปริมาณผลผลิตมีไม่มากนักเนื่องจากเกษตรกรบางส่วนหันไปปลูกข้าวหอมมะลิที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าแทน

ไตรมาส 2 ปี 2553 ไทยส่งออกข้าวแล้วปริมาณ 2 ล้านตัน ลดลงจากช่วงเดียวกันปีก่อนร้อยละ 16.8 ตามความต้องการจากตลาดข้าวไทยในต่างประเทศ โดยลดลงมากในกลุ่มประเภทข้าวขาว เนื่องจากตลาดคาดว่าราคาข้าวไทยจะลดลงอีก อีกทั้งผลผลิตข้าวในหลายประเทศโดยเฉพาะอินเดียซึ่งเป็นผู้ส่งออกข้าวสำคัญของโลกเสียหายน้อยกว่าที่ตลาดคาดการณ์ จึงอาจยกเลิกมาตรการห้ามส่งออกข้าวขาวภายในปีนี้ ซึ่งส่งผลให้ราคาส่งออกข้าวขาวไทยลดลงตามลำดับ

2. แนวโน้มสถานการณ์การผลิตและการบริโภคข้าวโลกและไทยปี 2553

2.1 แนวโน้มสถานการณ์การผลิตและราคาข้าวโลก ปี 2552/53

เดือนมิถุนายน 2553 กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ คาดว่า **ปริมาณผลผลิตข้าวโลก** ปีการผลิต 2552/53 มีจำนวน 440.6 ล้านตัน ลดลงจาก 442.2 ล้านตัน ที่ประมาณการณ์เดือนก่อน ลดลงตามผลผลิตข้าว โดยเฉพาะฟิลิปปินส์ และบังคลาเทศ เป็นสำคัญ เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติที่รุนแรงมากกว่าที่คาด ส่งผลให้เมื่อเทียบกับปีก่อนผลผลิตข้าวโลกลดลงร้อยละ 1.7 มากกว่าประมาณการณ์เดือนก่อนที่ลดลงร้อยละ 1.3 ทางด้าน **การบริโภคข้าวโลก** เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.0 และ **การค้าข้าวโลก** เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2.4 ใกล้เคียงกับประมาณการเดือนก่อน สำหรับ **สต็อกปลายปี** คาดว่ายังอยู่ในระดับต่ำเหลือ 89.6 ล้านตัน ตามผลผลิตข้าวที่ลดลง

ตารางที่ 2 บัญชีสมดุลข้าวโลก (หน่วย: ล้านตันข้าวสาร)

	2549/50	2550/51	2551/52	2552/53E						
				Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	%YOY_Jun
ผลผลิต	420.3	433.6	448.0	434.7	436.1	440.3	440.8	442.2	440.6	-1.7
บริโภค	418.0	426.2	437.6	436.5	437.1	440.6	441.5	442.6	441.8	1.0
การค้า	31.9	29.7	29.1	30.8	30.8	30.4	30.0	29.8	29.8	2.4
สต็อกปลายปี	74.9	80.5	90.8	90.7	92.5	90.9	90.2	90.3	89.6	-1.3

Note: E = Estimate / Source: USDA (เดือนมิถุนายน 2553)

2.2 แนวโน้มการผลิตข้าวเปลือกของไทย ปี 2553

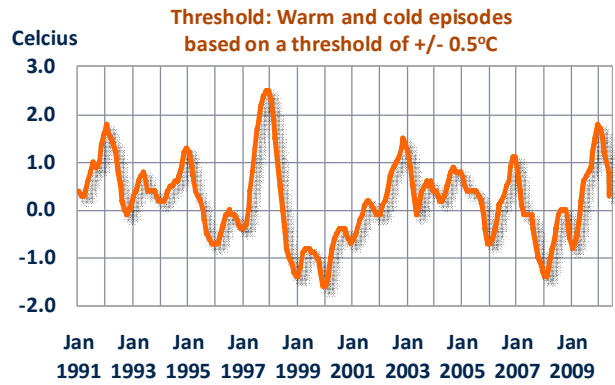
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ผลพยากรณ์เดือนมิถุนายน 2553) คาดว่า ผลผลิตข้าวเปลือกในปีการผลิต 2553/54 จะมีปริมาณ 23.0 ล้านตัน ลดลงจากปีก่อนไม่มากคือลดลงร้อยละ 0.9 เนื่องจากคาดว่าสถานการณ์ภัยแล้งจะคลี่คลายในช่วงครึ่งหลังของปี ซึ่งจากการพยากรณ์อากาศของกรมอุตุนิยมวิทยา คาดว่า ปริมาณน้ำฝนจะกลับเข้าสู่ระดับปกติตั้งแต่กลางเดือนกรกฎาคม 2553 ประกอบกับการคาดการณ์อุณหภูมิหน้าทะเลบริเวณตอนกลางของมหาสมุทรแปซิฟิกเขตศูนย์สูตร² พบว่า อุณหภูมิผิวน้ำทะเลลดลงจาก

² ONI เป็นดัชนีวัดอุณหภูมิที่ผิวน้ำทะเลในมหาสมุทรแปซิฟิก โดยระดับปกติคือค่าระหว่าง (-0.5 , +0.5)

- หากอุณหภูมิมากหรือร้อนกว่า 0.5 ติดต่อกัน 5 period จะเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ (El Nino) หรือ เกิดภาวะแล้งในเอเชียได้
- หากอุณหภูมิต่ำกว่า 0.5 ติดต่อกัน 5 period จะเกิดปรากฏการณ์ลานีญา (La Nina) หรือ เกิดฝนมากในเอเชียได้

เดือนก่อนและอยู่ในระดับ 0.3 องศาเซลเซียส ต่ำกว่าค่าปกติ (0.5 องศาเซลเซียส) สะท้อนว่าปรากฏการณ์เอลนีโญ (ภัยแล้ง) เริ่มคลี่คลาย แต่จะทำให้ผลผลิตข้าวในปีนี้ออกสู่ตลาดช้ากว่าปกติ เนื่องจากเกษตรกรชะลอการเพาะปลูกออกไปเพื่อรอฝน

Oceanic Niño Index (ONI)

Source: National Oceanic Atmospheric Administration (NOAA)
